

AUTOREFERAT

1. Imię i nazwisko: Agnieszka Graff-Osser

2. Stopnie naukowe

W 1993 roku uzyskałam **stopień licencjata** (Bachelor of Arts) po czteroletnich studiach na Wydziale Anglistyki w Amherst College, Amherst MA, USA. Wyróżnienia: *Summa cum laude, Phi Beta Kappa*.

W 1994 roku po rocznych studiach magisterskich uzyskałam **stopień magistra** (Master of Studies) w Linacre College, University of Oxford, Wielka Brytania (dyplom nostryfikowany w Polsce w 1996 roku).

W 1995 roku podjęłam studia doktoranckie w Szkole Nauk Społecznych przy Instytucie Filozofii i Socjologii PAN i (równolegle) w Instytucie Anglistyki Uniwersytetu Warszawskiego (Wydział Neofilologii).

W 1999 roku uzyskałam **stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa** na wydziale Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego. Podstawą przyznania stopnia była rozprawa doktorska pod tytułem *This Timecoloured Place: The Time-Space Binarism in the Novels of James Joyce* przygotowana pod kierunkiem prof. Andrzeja Weselińskiego. Jej recenzentami byli prof. Michał Głowiński i prof. Andrzej Kopcewicz.

Fragmenty pracy zostały opublikowane w: „American Studies” 19 (2001), ss. 61–68; oraz w: *PASE Papers in Literature, Language and Culture* (1998), ss. 150–158. Całość pracy po istotnych zmianach, uzupełnieniach i aktualizacji ukazała się w wydawnictwie LANG jako monografia ze wstępem prof. Michała Głowińskiego: *This Timecoloured Place. The Time-Space Binarism in the Novels of James Joyce*. Katowice Interdisciplinary and Comparative Studies in Literature, Anthropology and Culture. Edited by Tadeusz Sławek, vol. 1. (Peter Lang Academic Publishers, Frankfurt am Mein 2012, 166 stron).

3. Dotychczasowe zatrudnienie w jednostkach naukowych

1.10.2013 – 30.09.2014 – asystent, Ośrodek Studiów Amerykańskich, Instytut Ameryk i Europy, Uniwersytet Warszawski.

1.10.2000 – 30.09.2013 – adiunkt, Ośrodek Studiów Amerykańskich, Instytut Ameryk i Europy, Uniwersytet Warszawski.

1.10.1999 – 30.09.2000 – młodszy wykładowca w Instytucie Anglistyki, Wydział Neofilologii Uniwersytet Warszawski.

URLOPY: rok akademicki 2004/2005 – urlop naukowy (stypendium Fundacji Fulbrighta).
13.07.2009 – 19.10.2009 urlop macierzyński; 1.04.2011 – 1.02.2012 urlop wychowawczy.

4. Osiągnięcie wynikające z art. 16 ust. 2 ustawy z dn. 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym

Cykl 10 publikacji naukowych (9 artykułów i książka) na temat:

Gender a tożsamość kulturowa, etniczna i narodowa w Stanach Zjednoczonych i w Polsce.

Publikacje (wymienione w kolejności, w jakiej zostały omówione poniżej):

- 1) **„Płeć po amerykańsku: kwestia kobieca w historii i kulturze USA”**, w: red. Tomasz Płudowski, *Ameryka: społeczeństwo, kultura, polityka*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2008, tom 3, ss. 177–207.
- 2) **„Refusing to Smell the Roses: American Feminism as a Rhetorical Practice”**, „Stylistyka”, vol. XIII (2004), ss. 155–170.
- 3) **„Więcej niż kontekst – kwestia rasowa a feminizm w Stanach Zjednoczonych”**, w: red. Małgorzata Radkiewicz, *Gender - konteksty*, Wydawnictwo Rabid, Kraków 2004, ss. 53–70.
- 4) **„«But this was not Nazi Germany. This was America». Revisiting the Concentration Camp Analogy in Betty Friedan’s *Feminine Mystique*”**, w: red. Tomasz Basiuk, Sylwia Kuźma-Markowska, Krystyna Mazur, *The American Uses of History. Essays on Public Memory*, Peter Lang, Frankfurt am Main 2011, ss. 267–280.
- 5) **„Feminism’s Classic Precursor or Lingering Nightmare? – the Strange Career of Valerie Solanas and her *SCUM Manifesto*”**, w: red. Jacek Gutorow, Tomasz Lebiecki, *Conformity and Resistance in America*, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle 2007, ss. 335–346.
- 6) **„Jesteś urocza kiedy się złościś. Radykalny feminizm drugiej fali a media głównego nurtu”**, w: red. Izabela Kowalczyk, Edyta Zierkiewicz, *Kobiety, feminizm i media*, Konsola, Poznań 2005, ss. 35–55.
- 7) ***Rykoszetem. Rzecz o płci, seksualności i narodzie***, W. A. B., Warszawa 2008, 262 stron. (UWAGA: dwa rozdziały tej książki w nieco innej wersji ukazały się też jako artykuły w pracach zbiorowych: (1) „Gender and Nation, Here and Now: Reflections on the Gendered and Sexualized Aspects of Contemporary Polish Nationalism”, w: red. Elżbieta H. Oleksy, *Intimate Citizenships: Gender, Sexualities, Politics*, Routledge, Londyn 2009, ss. 133–146; (2) „The Land of Real Men and Real Women: Gender and E.U. Accession in Three Polish Weeklies”, w: red. Carolyn Elliott, *Global Empowerment of Women: Responses to Globalization, Politicized Religions and Gender Violence*, Routledge, Londyn 2008, ss. 191–212.)

- 8) **„Lost Between The Waves? The Paradoxes of Feminist Chronology and Activism in Contemporary Poland”**, „Journal of International Women’s Studies” vol. 4, No. 2, April 2003
<http://www.bridgew.edu/DEPTS/ARTSCNCE/JIWS/April03/>, 33 strony.
(UWAGA: w istotniej zmienionej i uzupełnionej wersji tekst ukazał się też jako „A Different Chronology: Reflections on Feminism in Contemporary Poland, w: red. Stacy Gillis, Gillian Howie, Rebecca Munford, *Third Wave Feminism. A Critical Exploration*. Expanded Second Edition. Palgrave, Londyn 2007, ss. 142–155).
- 9) **„Looking at Pictures of Gay Men: Political Uses of Homophobia in Contemporary Poland”**, „Public Culture” vol. 22, No 3, Fall 2010, ss. 583–603.
- 10) **„Polskie rozmowy o płci. Dyskurs publiczny III Rzeczypospolitej z feministycznej perspektywy”**, w: red. Marek Czyżewski, Sergiusz Kowalski, Tomasz Tobako, *Retoryka i polityka. Dwudziestolecie polskiej transformacji*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2010, ss. 181–194.

Omówienie cyklu

Osiągnięciem, które przedstawiam jako podstawę do ubiegania się o tytuł doktora habilitowanego jest cykl jedenastu publikacji poświęconych uwikłaniom kategorii gender (kulturowej tożsamości płci) w szerszy kontekst kulturowy, a szczególnie w dyskursy, ideologie i wyobrażenia dotyczące narodu, etniczności i rasy. Przedstawione prace, z których część poświęcona jest kontekstom amerykańskim, a część polskim, dotyczą mechanizmów, strategii i paradoksów związanych z negocjowaniem wzorców gender w dyskursie publicznym.

Kategoria gender i dyskursy jej dotyczące badane są tu narzędziami antropologii kultury; feminizm (a w części prac także antyfeminizm i upolityczniona homofobia) interesuje mnie jako formacja kulturowa, jako pewien dyskurs, którego struktury (narracyjne, retoryczne, znakowe) podlegają precyzyjnemu opisowi i który wchodzi w dialog i pozostaje w napięciu z innymi dyskursami. Wychodzę z założenia, że (1) płeć kulturowa jest konstruowana społecznie i dyskursywnie oraz podlega dynamicznym przemianom, co sprawia, że zjawiska językowe i retoryczne mają dla niej kapitalne znaczenie; nie znaczy to jednak, że tożsamość płci łatwo poddaje się celowym próbom jej kształtowania; (2) gender nie jest zjawiskiem autonomicznym, ale zawsze pozostaje pod silnym wpływem wzorów danej kultury, w złożonej i dynamicznej relacji z innymi funkcjonującymi w danej kulturze

strukturami zbiorowej tożsamości (związanymi z przynależnością narodową, światopoglądową, religijną, etniczną i rasową).

Po roku 2004 główną inspirację teoretyczną moich badań stanowiły prace z pogranicza antropologii kultury, socjologii i historii idei, dotyczące narodu i ideologii narodowych oraz ich związków ze społecznie konstruowaną tożsamością płci i seksualności (mam tu na myśli prace badaczy takich jak m. in.: Benedict Anderson, George Mosse, Nira Yuval-Davis, Anne McClintock, Maria Janion, a także feministyczne teorie postkolonialne i interseksjonalne). Obszerne omówienie tych teorii znalazło się we wstępie i pierwszym rozdziale *Rykoszetem*, a hasło „Nacjonalizm” mojego autorstwa napisane do *Encyklopedii Gender* stanowi syntetyczny opis tego nurtu badań. Natomiast dla perspektywy badawczej i pytań stawianych w moich publikacjach amerykańskich kluczowe znaczenie mają analizy historyczne i kulturoznawcze dotyczące specyfiki kultury amerykańskiej (autorstwa m. in. Erica Fonera, Sacvana Bercovitcha, Michaela Kazina, a także Robyn Wiegman, Amy Kaplan i Gail Bederman, które badają styk amerykańskiego nacjonalizmu i wyobraźni zbiorowej w sferze gender).

Chociaż niektóre moje publikacje dotyczą historii feminizmu jako ruchu społecznego, zdarzenia historyczne interesują mnie tylko o tyle, o ile stanowią część szerszych kulturowych zjawisk i sporów dotyczących zbiorowej i jednostkowej tożsamości. Zarówno feminizm, jak i antyfeminizm ciekawią mnie jako pewne kulturowe narracje – opowieści o świecie i ludzkim życiu, funkcjonujące w dialogu lub napięciu z innymi opowieściami. Przedmiotem refleksji w przedstawionym do oceny dorobku są zatem szeroko rozumiane teksty kultury: prace teoretyczne, eseistyczne, wspomnieniowe, fikcja literacka, publicystyka, manifesty, czasem też filmy i seriale, a także zjawiska na pograniczu literatury, mediów, kultury popularnej i debaty intelektualnej. W trakcie moich badań w Nowym Jorku przeprowadziłam szereg wywiadów pogłębionych z aktywistkami ruchu kobiecego przełomu lat 60. i 70. pytając o ich wspomnienia z tego okresu (materiał ten stanowił istotną inspirację w mojej pracy nad drugą falą; wykorzystałam go też bezpośrednio m.in. w artykułach problematyzujących te wspomnienia). W mojej metodzie badawczej widoczny jest jednak głównie wpływ literaturoznawstwa, dziedziny, z której się wywodzę. Pozostaję zwykle w świecie narracji, sensów i znaków, a większość moich analiz to *de facto* interpretacje tekstów. Zawsze pracuję blisko z badanym dziełem

kultury, przyglądając się jego warstwie językowej (czasem też wizualnej), strukturom narracji, metaforyce, sposobom konstruowania podmiotu mówiącego i sytuowania odbiorcy, a także nawiązaniom literackim i ideologicznym.

Przedstawione do oceny publikacje można podzielić na dwie grupy tematyczne:

- (1) prace amerykańskie, dotyczące społecznej konstrukcji płci i rozwoju ruchu kobiecego w Stanach Zjednoczonych (artykuły o numerach 1–6);
- (2) prace dotyczące polskiej kultury współczesnej, analizujące polskie debaty odnoszące się do kwestii płci w okresie transformacji systemowej, a szczególnie splot między płcią i seksualnością a nacjonalizmem, jaki uwidocznił się w tych sporach w latach 2004–2007 (publikacje o numerach 7–10).

Nurt amerykański dotyczy dyskursu feministycznego w Stanach Zjednoczonych, głównie wczesnych lat tzw. drugiej fali (lata 60. i 70. XX wieku) i jego wpływu na kulturę amerykańską ostatnich dziesięcioleci. Za wprowadzenie do tej części mojego dorobku uznać można **artykuł numer 1** przedstawiający chronologicznie rozwój ruchu kobiecego i sporów dotyczących roli kobiet w USA od pierwszej połowy XIX wieku po współczesność. Rozpoznaję tu trzy wymiary kulturowej specyfiki („amerykańskości”) feminizmu, jaki rozwinął się w Stanach: (1) silny wpływ indywidualizmu, centralne znaczenie idei wolności i obecność retoryki patriotycznej (liczne nawiązania do tekstów założycielskich USA i historii Stanów), a także ślady specyficznej amerykańskiej religijności w argumentacji i stylu perswazji kolejnych pokoleń feministek; (2) historycznie kluczowe znaczenie kategorii domowości czy udomowienia kobiet (*domesticity*) oraz domu jako metafory tożsamości amerykańskiej (dowodzę, że kategorie te stanowiły kluczowy punkt odniesienia w toczonych w USA sporach o płęć); (3) powtarzające się kilkakrotnie w historii wielowymiarowe uwikłanie kwestii płci w kwestię rasową, wynikające m.in. ze związków ruchu kobiecego z ruchami na rzecz praw Afroamerykanów.

Artykuł numer 2 to analiza strategii perswazyjnych, struktur narracyjnych i tropów powtarzających się w kluczowych tekstach drugiej fali, zarówno w dziełach teoretycznych, esejach, jak i powieściach. Dowodzę w nim, że centralne znaczenie dla dyskursywnie konstruowanej tożsamości feministycznej lat 60. i 70. ma opowieść przebudzeniowa, tj. narracja autobiograficzna, w której kobiecy podmiot zdaje sprawę z gwałtownej zmiany,

jaka zaszła w jego sposobie postrzegania świata. Chodzi tu o gwałtowne zinternalizowanie kluczowej dla myśli feministycznej idei, iż „prywatne jest polityczne”, czyli przejście od prywatności ku polityczności w postrzeganiu własnych doświadczeń jako kobiety. Proces ten ma w narracji tożsamościowej drugiej fali amerykańskiego feminizmu charakter nagły, rytualny, quasi-religijny i jest często opisywany jako olśnienie lub przebudzenie ze snu. Jest to z jednej strony indywidualna narracja tożsamościowa decydująca o strukturze retorycznej licznych tekstów feministycznych, z drugiej zaś – narracja wspólnotowa o kapitalnym znaczeniu dla masowego zjawiska, jakim były w USA lat siedemdziesiątych kobiece grupy podnoszenia świadomości.

Wątek uwikłania dyskursu dotyczącego gender w problematykę rasową został głębiej zanalizowany w **artykule nr 3**, w którym śledzę źródła, funkcje i ograniczenia wszechobecnej w dyskursie amerykańskiej drugiej fali analogii „kobieta – Murzyn” (w późniejszej wersji: „kobieta – czarny”). Tekst pokazuje początki funkcjonowania tego tropu w epoce sufrażyzmu i abolicjonizmu, jego karierę w latach 60. XX wieku oraz jego późniejszą krytykę, dowodząc, że stanowiła ona kluczowy wątek feminizmu afroamerykańskiego, a później teorii intersekcjonalnej, postkolonialnej i wreszcie wrażliwości tzw. trzeciej fali feminizmu. Analogia ta, znacznie rzadziej pojawiająca się w europejskim dyskursie emancypacyjnym, pokazuje, jak silnie kulturowe negocjowanie wzorców płci zanurzone jest w innych strukturach i narracjach tożsamościowych. Uporczywe zestawianie sytuacji kobiet i Afroamerykanów stanowiło w USA próbę uniwersalizacji i upolitycznienia doświadczeń tych pierwszych jako grupy dyskryminowanej. Zestawianie seksizmu z rasizmem, a wcześniej porównywanie braku podstawowych praw kobiet z niewolnictwem i segregacją, to także strategie rekrutowania zwolenników wśród osób zaangażowanych w walkę z niesprawiedliwością o podłożu rasowym. Paradoksalnie uniwersalizacja ta stanowi klucz do zrozumienia specyfiki tamtejszego feminizmu i szerzej, specyficznego dla kultury amerykańskiej splotu rasa/płeć. Tylko w Stanach definicja przynależności rasowej jest oparta na jednoznacznym kontraście biały/czarny (tzw. *one drop rule*, której korzenie tkwią w prawodawstwie epoki niewolnictwa); kontekst rasowy ma więc przemożny wpływ na konstruowanie tożsamości płci i seksualności, m.in. poprzez silną idealizację i deseksualizację białych kobiet, przypisywanie rozwiązłości Afroamerykankom i silnie obecny w kulturze popularnej rasistowski stereotyp czarnego gwałciciela.

Kolejne dwa artykuły (**numery 4 i 5**) poświęcone są książkom zajmującym szczególne – i skrajnie odmienne – miejsca w kanonie amerykańskiego feminizmu: *Mistyce kobiecości* Betty Friedan (1963) oraz *SCUM Manifesto* Valerie Solanas (1968). W obu przypadkach szczegółowo analizuję strukturę badanych tekstów: strategie perswazyjne, sposoby kreowania podmiotu i budowania więzi (lub przeciwnie – antagonizmu) z czytelniczkami czy nawiązania literackie, starając się uchwycić, jak oba teksty odnoszą się do amerykańskiej tradycji kulturowej. Stanowią one moim zdaniem przykłady skrajnie odmiennych strategii negocjowania wzorców gender w kulturze amerykańskiej. Praca Friedan to świadoma próba wpisania kobiecego buntu w mitologię amerykańską, „amerykańskie marzenie”, emersonowski indywidualizm i optymizm; manifest Solanas to prowokacyjny gest negacji – całkowite odrzucenie Ameryki. Czytane łącznie teksty te uwidaczniają, że dyskurs genderowy wpisuje się w obecną w kulturze amerykańskiej co najmniej od czasów romantyzmu dwoistość tradycji literackich i ideowych (tzw. *yea-saying* i *nay-saying*).

Analizowana w **artykule nr 4** *Mistyka kobiecości* to praca fundamentalna dla drugiej fali ruchu kobiecego w USA i przemian, jakie spowodował on w głównym nurcie kultury amerykańskiej. Stawiam tezę, że dzieło Friedan można odczytać jako próbę przejęcia przez feminizm niezwykle ważnej dla amerykańskiej kultury i silnie skodyfikowanej formy jaką jest jeremiada (ten typ wypowiedzi opisuję za S. Bercovitchem). Wybierając tę kanoniczną formę komunikacji, autorka popada co prawda w retoryczne tarapaty (jej efektem jest niesławne porównanie domu na przedmieściach z obozem koncentracyjnym, za które potem przeproszała), jednocześnie jednak odnosi perswazyjny sukces, gdyż powstaje sugestywny obraz świata, w którym wyzwolenie kobiet okazuje się patriotyczną powinnością. Pełne patosu i grozy nawiązania do Holocaustu i nazizmu pozwoliły Friedan ominąć trudny dla niej z przyczyn biograficznych, a także z uwagi na kontekst (makkartyzm) problem lewicowości feminizmu i własnych żydowskich korzeni, a w konsekwencji – obronić emancypację kobiet w oczach głównego nurtu kultury jako projekt na wskroś amerykański. (UWAGA: książce tej poświęciłam też dwa inne teksty: artykuł opublikowany w „ResPublice Nowej” i wstęp do polskiego wydania *Mistyki* w redagowanej przeze mnie serii wydawniczej Biblioteka Kongresu Kobiet – szczegóły w dokumentacji dorobku).

Artykuł numer 5 poddaje interpretacji radykalny, poetycki i buntowniczy manifest *SCUM* autorstwa Valerii Solanas, która zasłynęła tym, że w czerwcu 1968 roku strzelała do Andy'ego Warhola. Jest to tekst o burzliwej historii, który ostentacyjnie sytuuje się poza głównym nurtem kultury, wyraża bowiem odmowę uczestnictwa w życiu społecznym Ameryki, a nawet w życiu jako takim. *SCUM* bazuje na retoryce negacji, upodlenia i rozpaczki, stanowi drapieżną satyrę na amerykańską normalność, radykalne odrzucenie tradycji amerykańskiego optymizmu. To właśnie przez swój gniewny radykalizm *SCUM* stał się tekstem kultowym. Mój artykuł przygląda się strategiom retorycznym tekstu (twierdząc, że Solanas świadomie przejmując i parodiując dyskurs mizoginiczny, odwracając jego centralne tropy) oraz paradoksalnemu umiejscowieniu tego tekstu w historii dwudziestowiecznej kultury amerykańskiej: z jednej strony fascynacji, jaką budził (m.in. u pisarza Normana Mailera i wielu radykalnych feministek), z drugiej – próbom unieważnienia go i wymazania przez przedstawicielki feminizmu głównego nurtu.

Artykuł numer 6 to analiza burzliwych relacji między radykalnym skrzydłem ruchu kobiecego w USA (tzw. ruchem wyzwolenia kobiet) a mediami głównego nurtu w okresie tzw. burzy medialnej (lata 1969–1970). Odtwarzam przebieg konfliktu, opierając się na dokumentach z epoki (artykułach prasowych, nagraniach archiwalnych, listach do redakcji, omówieniach w ówczesnej prasie feministycznej), a także na późniejszych analizach historycznych i relacjach autobiograficznych. Interesują mnie z jednej strony mechanizmy stereotypizacji, demonizacji, ośmieszania, lecz również oswojania feminizmu w mediach głównego nurtu, zaś z drugiej – strategii ruchu zmierzające do opanowania sytuacji (próby zyskania przychylności mediów i wpływania na przekaz m.in. poprzez bojkot lub dopuszczanie tylko wybranych dziennikarzy). Analiza prowadzi do ogólniejszych wniosków dotyczących funkcjonowania mediów komercyjnych, dominujących w nich ram interpretacji zdarzeń, a szczególnie schematów stosowanych w prezentowaniu ruchów społecznych (teoretyczną inspiracją artykułu jest socjologiczna teoria ram, której pionierem był Erving Goffman, a którą w odniesieniu do ruchów społecznych rozbudowali Robert B. Benford i David A. Snow).

Reasumując, amerykańska część mojego dorobku pokazuje, iż wbrew silnym tendencjom do uniwersalizacji własnych poglądów (traktowania płci jako zjawiska

ponadkulturowego i odrębnego od innych) i mimo częstych ataków na Amerykę, drugofalowy dyskurs feministyczny w USA był niezwykle głęboko zanurzony w amerykańskiej specyfice kulturowej. Jego korzenie tkwią w amerykańskim indywidualizmie i tradycji protestanckiej; o jego sile często decydowało umiejętne wykorzystanie retoryki patriotycznej i umiejętność odnalezienia się w kulturze medialnej; na jego formy perswazji ogromny wpływ miało uwikłanie kategorii gender w problematykę rasową i etniczną. Innymi słowy, feminizm amerykański drugiej fali przeciwstawiał się patriarchalnej kulturze jako zjawisku ogólnoludzkemu, postulując międzynarodowe „siostrzeństwo”, pozostawał jednak w kręgu wzorców, tropów, idei i obsesji kultury amerykańskiej. W moich pracach przyglądam się napięciu między uniwersalistycznymi ambicjami a specyfiką kulturową. Moje analizy pokazują, jak dyskurs dotyczący gender miał się do zimnowojennej retoryki patriotycznej, w jaki sposób czerpał z retoryki wypracowanej przez ruch na rzecz praw obywatelskich, jaki miał związek z procesem asymilacji amerykańskich Żydów (szczególnie z uniwersalizacją pamięci o Shoah), wreszcie – jak był uwikłany w charakterystyczne dla kultury amerykańskiej mechanizmy komercjalizacji dyskursów radykalnych, tj. ich funkcjonowania w mediach i kulturze popularnej. Sukces amerykańskiej drugiej fali feminizmu jako formacji kulturowej wynika moim zdaniem w dużej mierze stąd, że rozwijała się ona w szczytowej fazie amerykańskiej hegemonii na świecie (lata 70. – 90.). Kwestię emancypacji kobiet udało się wpisać w opowieść o modernizacji, indywidualizmie, amerykańskiej potędze i wyjątkowości – innymi słowy, w ideologię, która amerykańskiej hegemonii towarzyszyła. Niezależnie od tego, jak ten proces oceniamy (wśród przedstawicielek pokolenia, o którym piszę, poglądy są podzielone), oznacza to przewagę dyskursu wolnościowego nad równościowym oraz problematyki kulturowej nad ekonomiczną i społeczną.

Drugi nurt moich badań (**publikacje numer 7–10**) to prace poświęcone gender i seksualności w dyskursie publicznym we współczesnej Polsce. Na tę część mojego dorobku składają się teksty zebrane w książce *Rykoszetem. Rzecz o płci, seksualności i narodzie* wydanej w 2008 roku (przy czym dwa kluczowe artykuły ukazały się też osobno, w wydanych przez wydawnictwo Routledge pracach zbiorowych) oraz trzy artykuły o pokrewnej tematyce opublikowane w kolejnych latach (oznaczone wyżej numerami 8–10). Kluczowe znaczenie dla mojego rozwoju naukowego w okresie powstawania tych prac miał udział w dwóch międzynarodowych interdyscyplinarnych projektach badawczych

inspirowanych współczesnymi teoriami dotyczącymi etniczności, narodu i społecznie konstruowanej tożsamości płci (gender) w kontekście globalizacji oraz integracji europejskiej. Pierwszym z nich był roczny program Fundacji Fulbrighta New Century Scholars (NCS) *Towards Equality: The Global Empowerment of Women* (2004–2005), w ramach którego współprzewodniczyłam grupie badawczej zajmującej się problematyką nacjonalizmu i migracji (szczegóły w opisie dorobku). Efektem tej współpracy był m.in. tom pt. *Global Empowerment of Women. Responses to Globalization and Politicized Religions* pod redakcją Carolyn Elliott wydany w 2008 roku w prestiżowej serii „Routledge Research in Gender and Society” (w tym właśnie zbiorze ukazał się centralny tekst mojej książki *Rykoszetem*, który streszczam niżej). Druga międzynarodowa inicjatywa istotna dla mojego rozwoju naukowego to projekt pt. *Sex, Politics, and Culture in Contemporary Europe* koordynowany przez badaczy związanych z Center for European Studies Uniwersytetu Harvarda. Symposium zorganizowane w Cambridge w kwietniu 2008 zaowocowało intensywną wymianą tekstów i idei między uczestnikami, a namacalnym efektem tej współpracy był tematyczny numer kwartalnika naukowego „Public Culture”, w którym znalazł się też mój artykuł (vol. 22, jesień 2010: *Dossier on Sexual Boundaries, National Identities, and Transnational Migrations in Europe*).

Celem książki *Rykoszetem. Rzecz o płci, seksualności i narodzie* (**publikacja numer 7**) jest wprowadzenie do polskiej debaty akademickiej kategorii teoretycznych wypracowanych przez badaczy i badaczki z nurtu gender/nation. Z jednej strony chodziło mi o precyzyjne i systematyczne zastosowanie perspektywy intersekcjonalnej i postkolonialnej w analizie genderowej dotyczącej polskich realiów kulturowych; z drugiej strony miałam nadzieję zainteresować polskich badaczy nacjonalizmu kwestiami genderowymi. Sądząc po późniejszych licznych odwołaniach do tej pracy, udało mi się przede wszystkim osiągnąć pierwszy cel. Pragnę podkreślić, że *Rykoszetem* należy do publikacji, które zainicjowały przełom intersekcjonalny w polskich badaniach genderowych. Książka stanowi istotny punkt odniesienia w pracach młodszego pokolenia badaczek i badaczy tej tematyki (m.in. zawartych w pionierskiej antologii tekstów kulturoznawczych i socjologicznych *Pożegnanie z Matką Polką?*, red. Renata Hryciuk i Elżbieta Korolczuk, czy w pracach badaczek związanych z IBL PAN).

Książka analizuje, jak napięcia i niepokoje dotyczące redefinicji zbiorowej tożsamości Polaków okresu transformacji odbiły się na debatach dotyczących praw kobiet i mniejszości seksualnych, przy czym interesuje mnie przede wszystkim, co się działo na styku debaty o akcesji Polski do Unii Europejskiej oraz debaty o prawach kobiet i miejscu gejów i lesbijek w społeczeństwie. Bronię tezy, iż postępująca od lat 90. retradycjonalizacja w sferze płci oraz silny opór przeciw poszerzaniu praw mniejszości seksualnych nie dają się wyjaśnić jedynie poprzez wpisany w polską kulturę konserwatyzm ani słabość ruchów emancypacyjnych. Proponuję odczytanie tych zjawisk – a przede wszystkim języka towarzyszących im debat publicznych, wypowiedzi polityków i przekazów medialnych – w kategoriach wypracowanych przez kulturoznawców badających styk gender i nacjonalizmu. To, co działo się z płcią i seksualnością w Polsce w latach poprzedzających wejście do Unii Europejskiej, to rozpoznany przez socjologów i historyków mechanizm, w którym napięcie społeczne, kulturowy niepokój związany ze zmianą w zbiorowej tożsamości niejako rykoszetem odbija się na kobietach i wszelkiej maści seksualnych „odszczepieńcach”.

Nie sposób streścić wszystkich tekstów zawartych w *Rykoszetem*, ograniczę się zatem do drugiego rozdziału pt. „Powrót mężczyzny, czyli płćć i Unia Europejska według trzech polskich tygodników”, artykułu, który uważam za najbardziej oryginalny i istotny dla omawianego nurtu mojego dorobku (o znaczeniu tej pracy może świadczyć fakt, że jej angielska wersja często pojawia się w sylabusach zajęć prowadzonych na wydziałach Gender Studies amerykańskich uczelni). Dowodzę tu istnienia zbieżności między nasileniem treści genderowych w polskiej debacie publicznej a procesem akcesyjnym i szerzej – między dyskusjami dotyczącymi płci a niepokojami dotyczącymi tożsamości narodowej. Między kwietniem 2002 r. a majem 2005 r. wydawane w Polsce tygodniki opinii zasypały swoich czytelników wielką liczbą tekstów i ilustracji (w tym okładek) dotyczących ról płciowych, seksualności i dzietności, a natężenie, z jakim media zajmowały się tą tematyką znacznie wzrosło w okresie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (przykład: tygodnik „Wprost” ogłosił katastrofę demograficzną dwa tygodnie przed, a „powrót mężczyzny” – tydzień po przystąpieniu Polski do Unii). Z analizy strukturalnej i retorycznej znacznej ilości materiału wynika, że medialny dyskurs o płci wciąż powtarzał ten sam schemat narracyjny: od (1) nostalgicznej wizji dawnych czasów „normalności”, gdy mężczyźni, kobiety i dzieci wiedzieli, kim są, ku (2) diagnozie obecnego kryzysu i chaosu oraz (3) pesymistycznej i lękowej wizji przyszłości jako świata odwróconych ról,

zrównoważonej jednak (4) optymistyczną tezą, że wkrótce zostanie przywrócony naturalny porządek. Stawiam tezę, że ta zrytualizowana struktura narracyjna jest w swojej głębszej warstwie opowieścią o narodzie: o zagrożeniu utratą tożsamości i sile tradycji, która to zagrożenie przezwycięży. Innymi słowy: następuje tu swoiste „przemieszczenie” wątpliwości i lęków wywołanych przez integrację europejską i transformację systemową na przestrzeń debaty o rolach gender.

Tezę tę rozwijam i dokumentuję w pozostałych tekstach zawartych w *Rykoszecie*, analizując głównie metaforykę genderową w nacjonalistycznym dyskursie przedstawicieli PiS, LPR i Młodzieży Wszechpolskiej, gdzie kategorie dotyczące płci i seksualności nakładają się na treści dotyczące narodu m.in. poprzez powracające figury gwałtu i dziewictwa, centralne znaczenie męskości i męstwa, nieustanne przywoływanie figur Matki Boskiej, Polonii i Matki Polki, a także poprzez skojarzenie homoseksualizmu z obcym wpływem na Polskę, zaś odmieńców seksualnych – z odmieńcami etnicznymi (szczególnie z Żydami). Należy podkreślić, że choć przedmiotem analizy w *Rykoszecie* są niemal wyłącznie zjawiska zachodzące w polskiej kulturze i debacie publicznej, to celem pracy jest zbudowanie wobec nich dystansu poznawczego poprzez wprowadzenie ram teoretycznych wypracowanych w innych kontekstach. Polskie spory zostały tu opisane w kategoriach proponowanych w światowej socjologii i kulturoznawstwie; zestawiam je z przykładami napięć na linii gender/seksualność/naród w odległych nam kontekstach kulturowych i politycznych (przywołuję m.in. spór o muzułmańskie chusty we Francji, rolę tematyki seksualnej i genderowej podczas konfliktu na Bałkanach, genderowy wymiar konfliktów rasowych w USA).

Artykuł numer 8 to próba opisanie specyfiki ówczesnego ruchu kobiecego w Polsce na tle chronologii, jaka dominuje w angloamerykańskiej historii kobiet, czyli narracji bazującej na metaforze trzech kolejnych „fal” ruchu kobiecego. Stawiam tezę, że polski (i szerzej – wschodnioeuropejski) feminizm po roku 1989 podlega innej (i w pewnym stopniu paradoksalnej) logice historycznej niż feminizm zachodni. Jest to ruch społeczny, który wykorzystuje strategie i style działania charakterystyczne dla trzeciej fali (autorefleksyjność, ironia, *camp*), w warstwie postulatów pozostając jednak w obszarze zainteresowań tzw. drugiej fali (prawa reprodukcyjne, równość płac itd.). Mamy tu także do czynienia z paradoksem historycznym polegającym na pojawieniu się zmasowanej (i po

części importowanej z zachodu) konserwatywnej reakcji na feminizm (tzw. backlashu) zanim jeszcze doszło do rozpowszechnienia tego samego feminizmu (wątek wschodnioeuropejskiego backlashu przed feminizmem podejmuję też w moim wstępie do *Reakcji Susan Faludi* – patrz dorobek).

Artykuł numer 9 powstał w ramach wspomnianego wyżej międzynarodowego projektu *Sex, Politics, and Culture in Contemporary Europe* (2008–2010, Uniwersytet Harvarda), którego celem było możliwie kompleksowe zrozumienie zjawisk i mechanizmów zachodzących w różnych regionach współczesnej Europy na „skrzyżowaniu” płci, seksualności i tożsamości narodowych, etnicznych i rasowych. Bazę teoretyczną projektu stanowiła hipoteza o seksualnej nowoczesności autorstwa Judith Butler i jednego z inicjatorów projektu Erica Fassina, wedle której europejska tożsamość ostatnich dekad instrumentalizuje wolność seksualną, budując kategorię „europejskości” w opozycji do „nienowoczesnych” obcych (widać to szczególnie w sposobach piętnowania i wykluczania imigrantów z krajów muzułmańskich). Mój wkład do projektu to tekst dotyczący dynamiki upolitycznienia homofobii w polskim dyskursie publicznym w okresie rządów PiS. Kluczowe punkty odniesienia w omawianym artykule to: (1) reakcje różnych środowisk i mediów na dwie rezolucje Parlamentu Europejskiego z 2006 i 2007 roku, dotyczące homofobii w Polsce (jak wykazuję, mechanizm ich odbioru sprawił, że niechęć do mniejszości seksualnych stała się w polskim dyskursie publicznym znakiem „patriotyzmu”); (2) silna obecność analogii gej-Zyd oraz homofobia-antysemityzm w sporach dotyczących praw mniejszości seksualnych oraz (3) reakcja polskich mediów na wykorzystanie w orędziu Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego wizerunku pary amerykańskich gejów jako przykładu na rozkład tradycyjnej rodziny w Europie. Porównuję te wydarzenia i procesy z upolitycznieniem homofobii w Holandii, gdzie testy imigracyjne sprawdzają poziom tolerancji seksualnej przybyszów. Główna teza tekstu głosi, że proces upolitycznienia problematyki praw mniejszości seksualnych w Polsce polegał na uruchomieniu godnościowej reakcji na „europejskość” konstruowaną w kategoriach seksualnej nowoczesności – z pozoru otwartą i opartą na tolerancji, lecz w istocie dystynktywną, służącą wykluczeniu i piętnowaniu tych, którzy okażą się niewystarczająco nowocześni, czyli głównie muzułmanów, ale w badanym okresie także Polaków. Mechanizm ten ma negatywny wpływ na sytuację mniejszości seksualnych w społecznościach piętnowanych jako „nieeuropejskie”.

Artykuł numer 10 można uznać za podsumowanie części mojego dorobku poświęconej Polsce. Powstał on w ramach projektu pt. *Retoryka i polityka*, w którym wziął udział szereg polskich językoznawców, historyków idei i socjologów, a którego celem był możliwie wszechstronny opis retoryki publicznej lat 1989–2009 (w skład grupy weszli między innymi Jerzy Axer, Jerzy Bralczyk, Ireneusz Krzemiński, Michał Głowiński, Andrzej Paczkowski). Mój tekst analizuje retoryczny wymiar „polskich rozmów o płci” – przedstawiam w nim spory dotyczące praw kobiet i mniejszości seksualnych w okresie transformacji, starając się przede wszystkim odtworzyć proces upolitycznienia tej tematyki. W okresie transformacji płeć zmieniła w Polsce status jako temat: dzięki sporom o prawo do aborcji przestała być czymś, co należy do sfery natury i podlega opisowi żartobliwemu i potocznemu, nie budząc kontrowersji, a stała się kwestią głęboko polityczną, przedmiotem sporu i istotnym punktem odniesienia w konfliktach światopoglądowych i podziałach politycznych. Analizuję liczne przykłady wynikłych z logiki tego procesu napięć, nieporozumień i kontrowersji, rysuję linie światopoglądowych podziałów i związane z nimi style genedrowej retoryki, proponuję też kilka punktów dla polskiej świadomości gender przelomowych. Stawiam tezę, że uczestnicy toczących się sporów często przyjmowali pozycję metajęzykową – tzn. odnosili się z dystansem, nieufnością czy wręcz zdumieniem do języka przeciwników politycznych, parodiując go, biorąc w nawias, nazywając manipulacją lub nowomową. Spory dotyczące gender pod względem retorycznym wpisują się zatem w zjawisko, które socjolog Marek Czyżewski, jeden z koordynatorów projektu, opisał kiedyś jako „rytualny chaos”.

Przedstawiony tu dorobek stanowi owoc wieloletnich badań podjętych po ukończeniu pracy doktorskiej – zarówno indywidualnej pracy naukowej jak i badań podejmowanych w ramach współpracy międzynarodowej. Wyniki prezentowałam w licznych artykułach naukowych, w formie wystąpień na międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, w treści wykładów gościnnych, w pracy dydaktycznej prowadzonej w Ośrodku Studiów Amerykańskich UW i innych ośrodkach, a także w licznych esejach i publicystyce. Wyniki mojej pracy naukowej mają też realne zastosowanie w praktyce społeczno-politycznej, stanowią bowiem istotny wkład w debatę publiczną, jaka toczy się dziś w Polsce na temat równości płci, praw mniejszości i szerzej – mechanizmów rozwoju demokracji, granic wolności słowa, a także kondycji społeczeństwa obywatelskiego w

Polsce. W ostatnich latach służyłam swoją wiedzą jako ekspertka i uczestniczka debat publicznych w wielu organizacjach pozarządowych i agendach państwowych, m.in.: Kancelarii Prezydenta RP, Urzędzie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, Polskim Instytucie Sztuki Filmowej, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, Fundacji im. Stefana Batorego, Kongresie Kobiet (szczegóły w dokumentacji dorobku).

5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Na pozostałą część mojego dorobku naukowego od chwili uzyskania stopnia naukowego doktora składają się: 1 monografia autorska, 2 zbiory tekstów mojego autorstwa; 1 praca zbiorowa i 5 numerów czasopisma naukowego pod moją (współ)redakcją; 7 artykułów w czasopismach naukowych; 11 artykułów w pracach zbiorowych (w tym jeden, którego jestem współautorką i trzy przyjęte do druku); 4 wstępy redaktorskie, których jestem współautorką oraz 4 wywiady zamieszczone w czasopiśmie „The Americanist”; 4 wstępy do książek autorstwa innych osób, 5 recenzji opublikowanych w czasopismach naukowych; 4 hasła autorskie w *Wielkiej Encyklopedii PWN* oraz 5 opublikowanych ekspertyz (dokładne omówienie w załączniku nr 2).

Publikacje te można podzielić na trzy kategorie tematyczne:

(A) Prace dotyczące płci w kulturze

W moim dorobku znajdują się liczne publikacje o tematyce pokrewnej głównemu osiągnięciu, których zdecydowałam się tam jednak nie uwzględniać, kierując się przede wszystkim zasadą spójności (w jednym przypadku są to względy formalne – tekst jest w druku). Niektóre prace pominęłam z powodu długiego okresu, jaki upłynął od chwili ich publikacji (dotyczy to przede wszystkim mojej pierwszej książki p.t. *Świat bez kobiet*, 2001). Inne prace nie znalazły się tam ze względu na ich eseistyczny, publicystyczny lub popularyzatorski charakter (dotyczy to części artykułów zawartych w zbiorze prac *Magma* oraz wstępów do książek autorstwa Betty Friedan i Susan Faludi). Część moich publikacji dotyczących kulturowej tożsamości płci odbiega od głównego osiągnięcia charakterem przyjętej metodologii i stawianych pytań badawczych. Chodzi przede wszystkim o kilka ważnych w moim dorobku prac poświęconych kulturze popularnej i estetyce campu. Jest to obszar, którym zajmuję się obecnie i który prawdopodobnie będzie tematem mojej kolejnej

książki. Opublikowałam też dwa faktograficzne artykuły dotyczące ruchu LGBT i badań gender w Polsce (teksty w czasopismach „Feminist Studies” i „Aspasia”), obszerną analizę zjawiska tzw. trzeciej fali feminizmu w USA oraz dwie prace bliskie tematowi głównego osiągnięcia, ale skromniejsze objętościowo od zawartych w nim publikacji (hasło do *Encyklopedii gender* oraz artykuł o dziełach poświęconych Ewie Hołuszko opublikowany w „Dialogu”).

Ze względów formalnych w głównym osiągnięciu pominęłam obszerny artykuł pt. „*Żydofemina? O złożonej relacji między żydowskim pochodzeniem, żydowską tożsamością, lewicowością i feminizmem drugiej fali w Stanach Zjednoczonych*”. Tekst ten jest integralną częścią opisanego wyżej amerykańskiego nurtu moich badań, nie został jednak jeszcze opublikowany (ukaze się w grudniu 2013 w zbiorze pod redakcją Elżbieta Durys i Patrycji Chudzik pt. *Konteksty feministyczne*). Wracam w nim do wybranych wątków studium poświęconego Friedan, mianowicie do kwestii tożsamości żydowskiej i jej wpływu na projekt kulturowy, jakim był feminizm drugiej fali. Liczne feministki aktywne w tym okresie miały żydowskie korzenie; przy czym należały do pokolenia – a właściwie dwóch pokoleń – amerykańskich Żydów, których tożsamość etniczna podlegała bardzo silnym i złożonym, a zarazem ambiwalentnie przeżywanym zmianom. W oparciu o prace antropologiczne i badania historyków, a także teksty wspomnieniowe i autobiograficzne oraz wywiady przeprowadzone przeze mnie w tym środowisku w 2004 i 2005 roku, analizuję mechanizm przemilczenia towarzyszący kwestii żydowskiej zarówno w tekstach z epoki (przełom lat 60. i 70.), jak i w późniejszej historiografii amerykańskiego feminizmu. Zastanawiam się też nad specyfiką amerykańskiego splotu gender/tożsamość żydowska, przyglądając się funkcji, jaką w procesie asymilacji Żydów po II wojnie światowej pełniła specyficznie rozumiana kategoria męskości i mizoginiczny humor (m.in. żarty o żydowskich matkach i żydowskich księżniczkach).

(B) Publikacje literaturoznawcze

Prace te stanowią kontynuację badań podjętych w okresie studiów doktoranckich. Chodzi tu przede wszystkim o rozprawę doktorską o czasie i przestrzeni w prozie Joyce’a przygotowaną do druku wiele lat po obronie (co wymagało daleko idących zmian i uzupełnień), artykuł o postmodernistycznym nurcie badań nad twórczością Joyce’a oraz

hasła encyklopedyczne poświęcone czwórce wybitnych pisarzy. Kontynuacją moich wcześniejszych zainteresowań dotyczących teorii narracji i konstruowania zbiorowej pamięci jest też ważna dla mojego rozwoju naukowego praca o fałszerstwie Benjamina Wilkomirskiego, której współautorem jest dr Tomasz Basiuk. Tekst ten przedstawialiśmy na uniwersytecie w Rochester podczas sesji zorganizowanej w ramach współpracy międzynarodowej między tą uczelnią a Ośrodkiem Studiów Amerykańskich UW. Artykuł poświęcony jest kontrowersjom dotyczącym sfabrykowanych wspomnień mężczyzny, który podawał się za ocalonego z Holocaustu. Stanowi on efekt naszych badań nad samym tekstem oraz jego recepcją, a także rozwinięcie wątków teoretycznych diskutowanych podczas seminarium prof. Michała Głowińskiego w Szkole Nauk Społecznych PAN na temat literatury Shoah (kategorie formy i stosowności, traumy oraz prawdy, fikcji i konwencji literackich w kontekście pamięci o Zagładzie).

(C) Publikacje dotyczące historii, metodologii i rozwoju badań amerykańskich

Prace te powstały w związku z redagowaniem przeze mnie pisma naukowego „The Americanist” wydawanego przez Ośrodek Studiów Amerykańskich UW. W 2004 roku samodzielnie zredagowałam tom 21 pisma w jego poprzedniej formie, zaś od 2006 do 2011 roku pełniłam funkcję współredaktora, współpracując z historykiem prof. Williamem Glassem. Formalnie „The Americanist” stanowi kontynuację istniejącego wcześniej periodyku „American Studies”, udało nam się jednak przobrazić wewnętrzną publikację Ośrodka, w której ukazywały się w znacznej mierze artykuły jego pracowników, w recenzowane czasopismo naukowe o zasięgu międzynarodowym. Każdy z opublikowanych w tym okresie numerów miał charakter monograficzny, zaś wprowadzenie do zawartych w nim artykułów stanowił wstęp redaktorski i wywiady z wybitnymi przedstawicielami danej dziedziny. Autorami znacznej części publikowanych tekstów są badacze spoza Polski. Współredagowane przeze mnie numery „The Americanist” dotyczyły kolejno: polityczności studiów amerykańskich w USA i Europie (tom 23); amerykańskiej kultury popularnej i jej odbioru na świecie (tom 24); amerykańskiej koncepcji narodu oraz ewolucji kategorii wyjątkowości (tom 25); płci i seksualności w kulturze i historii USA (tom 26). Istotną inspiracją dla tego nurtu mojej pracy jest wieloletnia współpraca z wybitnym amerykańskim prof. Heinzem Ickstadtem z Instytutu JFK w Berlinie, który wspierał tworzenie nowej formuły czasopisma jako członek jego Rady i udzielił mi

pierwszego zamieszczonego w periodyku wywiadu („The Americanist”, tom 23; patrz też: Projekt „Nauczanie Równoległe”, opis osiągnięć dydaktycznych, załącznik nr 2, s. 21).

6. Plany badawcze

Obecnie pracuję nad dwoma obszernymi artykułami stanowiącymi kontynuację i podsumowanie mojej dotychczasowej pracy nad feminizmem drugiej fali. „Feminism between Theory and Practice. Three Contradictions that Will not Go away” to rozprawa teoretyczna dotycząca impasu, w jakim moim zdaniem znalazły się akademickie badania feministyczne. Tekst powstał jako wykład inauguracyjny wygłoszony na międzynarodowej konferencji *Why is there no Happiness in the East? The Making of European Gender Studies* w Södertörn University Huddinge w Sztokholmie w 2011 roku, gdzie wywołał burzliwą dyskusję. Ma zostać opublikowany w tomie pokonferencyjnym pod redakcją Teresy Kulawik. Drugi tekst pt. „Whatever Happened to Second Wave Feminism” powstał jako wykład plenarny, który wygłosiłam podczas dorocznej konferencji Gender Studies w Bar Ilan w Izraelu w kwietniu 2013 roku. Rozprawa ta ma charakter metahistoryczny i jest inspirowana powstałymi w ostatnich latach pracami takich badaczek jak Lauren Berlant, Hester Eisenstein, Nancy Fraser, Eva Illouz i Sylvia Walby. Jest to próba krytycznego zestawienia kilku narracji o losach drugiej fali feminizmu, jakie pojawiły się w ostatnich dekadach w obiegu akademickim i medialnym („reakcja”; „koniec mężczyzn”; wchłonięcie ruchu kobiecego przez kulturę terapii; uwiedzenie ruchu kobiecego przez neoliberalizm).

Moje nieco dalsze plany naukowe obejmują przygotowanie i publikację dwóch książek. Pierwsza to praca o strategiach retorycznych feminizmu amerykańskiego drugiej fali, w której skład wejdą m.in. rozbudowane wersje amerykańskich tekstów prezentowanych wyżej. Centralne miejsce w tej książce zajmie niepublikowana jeszcze, ale znacznie już zaawansowana rozprawa o roli i źródłach (religijnych i filozoficznych) kategorii doświadczenia we wczesnych tekstach drugiej fali oraz o późniejszych sporach wokół tej kategorii. Drugi projekt książkowy to analiza zbuntowanych postaci kobiecych i wątku wojny płci w amerykańskim kinie popularnym od lat czterdziestych do dziewięćdziesiątych. Pomysł na tę pracę powstał, gdy w roku akademickim 2011/12 prowadziłam cykl wykładów otwartych pt. *O filmie genderowo i queerowo* w ramach projektu *Nowy Teatr w Nowym Wspaniałym Świecie*. Przygotowując wykłady napisałam szereg szkiców o

klasycznych filmach hollywoodzkich z lat czterdziestych i pięćdziesiątych (m.in. *Mildred Pierce*, 1945; *Żebro Adama*, 1949; *Wszystko o Ewie*, 1950), a w planach mam analizę późniejszych produkcji (m.in. *Sprawa Kramerów*, 1979 i *Fatalne Zauroczenie*, 1987). Interesuje mnie, jak amerykańskie kino popularne w powojennych dekadach XX wieku rejestrowało i komentowało zmiany prawne i obyczajowe w sferze praw kobiet i zmieniające się relacje między kobietami i mężczyznami.

7. Ilościowe podsumowanie dorobku

Mój dorobek i działalność naukową od chwili uzyskania stopnia doktora opisuję szczegółowo w wykazie opublikowanych prac i informacji o innych osiągnięciach. Można je podsumować przy pomocy następującego zestawienia:

Ogólna liczba publikacji naukowych: 58
(w tym 3 prace przyjęte do druku).

Typy publikacji:

- monografia autorska: 1
- zbiory tekstów własnego autorstwa: 3
- redacja pracy zbiorowej: 1
- samodzielnie zredagowany tom czasopisma naukowego: 1
- współredagowane tomy czasopisma naukowego: 4
- artykuły w czasopismach naukowych: 10
- artykuły w pracach zbiorowych: 17 (w tym 1 jako współautorka)
- wstępy do książek innych autorów: 4
- recenzje w czasopismach naukowych: 5
- wstępy redaktorskie w czasopiśmie „The Americanist” (jako współautorka): 4
- wywiady opublikowane w czasopiśmie „The Americanist”: 4
- hasła autorskie w *Wielkiej Encyklopedii PWN*: 4.

Wystąpienia na konferencjach naukowych: 31

Wykłady gościnne wygłoszone w zagranicznych ośrodkach akademickich: 11

Wypromowani magistranci: 50.

